

N:o 60.

Af herr **P. Hörnstén**, *om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder mot tobaksförbrukning bland ungdomen.*

Vid 1899 och 1904 års riksdagar hafva motioner väckts inom Andra Kammaren i syfte att få till stånd en lagstiftning emot det öfverhandtagande tobaksbruket bland det uppväxande släktet. Frågan har dock båda gångerna fallit. Dock gaf 1904 års lagutskott »allt erkännande åt det behjärtansvärda i motionärernas önskan att söka inskränka tobaksförbrukningen särskildt bland ungdomen». Men oaktadt motionärerna begärt hos Kungl. Maj:t en utredning med däraf föranledda lagförslag, ansåg dock utskottet, att frågan i dess »outredda skick» icke lämpade sig för — utredning! Utskottet hänvisade i stället till »samverkan mellan skola och hem», en samverkan, som sannerligen är ganska svår att åstadkomma, så länge hemmen hafva laglig frihet att på detta område undandraga sig den samverkan, skolan och dess målsmän härutinnan föreslå. Under sistförflutna år hafva många skolstyrelser och lärarekollegier i vårt land stadgat vissa straffbestämmelser för skolbarn och elever, som använda tobak, t. ex. förlust af premier och stipendier samt rätt till nedsatta terminsafgifter, hvarjämte hänvändelse skett till föräldrar och målsmän att bistå skolmyndigheterna i sträfvandet att motarbета tobaksbruket bland

skolungdomen. Huruvida skolmyndigheterna härvidlag få det stöd de begärt, torde dock i många fall vara tvifvel underkastadt; ty så inrotadt är detta bruk i många hem, att affidne ecklesiastikministern C. v. Friesen, på tal om denna sak en gång yttrade: »Hvad skall skolan kunna uträtta, när man vet, att det finnes föräldrar, som till julklapp skänka sin på skolbänken sittande son en låda cigarrer!» — Af de undersökningar, som gjorts angående tobaksbrukets skadliga inflytande, har det framgått, att individens moraliska och fysiska tillstånd blir i hög grad nedsatt, hvaraf naturligt måste följa i fortsättningen degeneration af släktet. Prof. Ogg i Indiana, Nordamerikas Förenta stater, har anställt en undersökning bland flere hundra elever i alla skolklasser och därvid funnit, att de tobaksbrukande (cigarrettrökande) varit en och till och med två klasser efter i kunskaper dem, som icke begagnat tobak. »De sakna själfbehärskning, äro ouppmärksamma och opålitliga; deras minne visar sig försvagadt; de äro irriterbara och nervösa; deras ögon hafva ofta ett dumt stirrande uttryck. Många äro ofta frånvarande på grund af sjukdom. I fysiskt afseende stå de tillbaka för sina icke rökande kamrater, och mätningar ha visat, att de genomgående ha mindre bröstomfång.» — Professorn tillägger: »De som förmått afstå från tobaksbruket hafva efter någon tid så förbättrats, att man knappt kunnat känna igen dem».

Men det är icke blott skolungdomen frågan här gäller, utan jämväl alla dessa, som redan vid 12—14 års ålder lämna folkskolan för att i olika yrken och sysselsättningar — fria från målsmäns och skolförordningars ingripande — fortsätta tobaksbruk i alla former, tills de vid värnpliktsinskrifningen kanske rent af måste kasseras på grund af hjärtfel eller annan genom tobaksbruk ådragen åkomma. Till medicinalstyrelsen hafva ock i rapporter från beväringensinskrifningarna särskilda anmärkningar gjorts öfver de värnpliktiges tillstånd på grund af det allmänt utbredda tobaksbruket, och organiska fel af olika slag hafva af läkare konstaterats som följd af från barndomen öfvadt tobaksbruk.

Äfven fängelserapporterna torde kunna åtskilliga bidrag till tobaksbrukets skuldregister, då det utan tvifvel finnes ett visst samband emellan brottslighetsfrekvensen bland vuxne och de snatterier, som så ofta förekomma bland gossar för att komma åt tobaksvaror eller pengar till dessas inköp.

Att ett öfverhandtagande tobaksbruk, äfven ur nationalekonomisk synpunkt sedt, bör vara förkastligt, är ju gifvet, då man vet, att nära ett 10-tal millioner kronor årligen gå till utlandet för denna vara, hvars för-

brukning väl icke kan anses öka det nationella välståndet, men däremot minska detsamma, såväl ekonomiskt som fysiskt och psykiskt, genom den onödiga utgiften för ett narkotiskt njutningsmedel med degenerativa verkningar.

Frågan om tobaksbrukets motarbetande bland det uppväxande släktet är sålunda en samhällsfråga af djupt ingripande betydelse, och lagstiftningen kan ej längre stå främmande för densamma och lämna uppfostrare och målsmän utan stöd i striden mot detta onda.

I flere länder, däribland vårt grannland Norge, hafva redan stiftats vissa förbudslagar för att hindra ungdomens alltför fria tillgång till tobak eller dess begagnande.

Önskligt vore ju, om man i vårt land med ens kunde få ett så effektivt förbud som möjligt emot ungdomens icke blott *åtkomst* utan äfven *begagnande* af tobak genom såväl förbud att sälja till person af viss ålder som ock rätt för ordningsmyndighet och uppfostrare att frångå sådan person tobak, som han på annat sätt lyckats öfverkomma. Det ingrepp i den personliga friheten, som detta kunde anses innebära, är dock delvis af samma art som nu gällande lag i afseende på minderåriges åtkomst af spritdrycker, öl och vin. Om minderåriges *begagnande* af nämnda drycker varit så stort och i ögonen fallande, som deras begagnande af tobak nu är, skulle förvisso förbud äfven däremot redan varit stipuleradt.

Men hur långt man i vårt land bör gå i fråga om lagstiftning emot ungdomens tobaksbruk, torde nog bäst utrönas genom en utredning, därvid erfarenhetsrön från andra länders lagstiftning i denna fråga jämte de vetenskapliga uttalandena om tobaksbrukets skadlighet för i synnerhet det uppväxande släktet tages i beaktande. Ju effektivare en dylik lagstiftning kan göras redan från början, och ju kraftigare stöd den gifver uppfostrare och ordningsmakt, desto större förhoppning vinnes om att det framtida släktet skall kunna befrias från nikotinförgiftningens degenerativa inflytande.

På grund häraf anhålles vördsamt,

att Riksdagen ville besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning, hvilka åtgärder böra vidtagas emot ungdomens tobaksbruk, samt för Riksdagen sna-

rast möjligt framlägga de lagförslag, hvartill utredningen kan gifva anledning.

Stockholm den 25 januari 1906.

P. Hörnstén.

I motionens syfte instämma:

<i>Curt Wallis.</i>	<i>Robert Johansson.</i>	<i>E. A. Nilson.</i>
<i>E. A. Leksell.</i>	<i>Aug. Larsson.</i>	<i>Karl Hultkrantz.</i>
<i>Gottfr. Thavenius.</i>	<i>A. J. Hagström.</i>	<i>Adolf Janson.</i>
<i>G. Lindgren</i> i Islingby.	<i>Axel Lundblad.</i>	<i>Ol. Olsson</i> i See.
<i>C. J. Hammarström.</i>	<i>Halvar Eriksson.</i>	

N:o 61.

Af herr **P. Hörnstén**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående ersättning för betande hemdjur, som skadas genom järnvägsdrift.

Med hänvisande till min motion, n:o 80, vid 1905 års riksdag och de vid densammas behandling i Andra Kammaren framhållna synpunkter, dristar jag ånyo frambära krafvet på klarare ansvarsbestämmelser i fråga om betande hemdjur, som skadats eller dödats genom järnvägsdrift.

I sitt försvar för lagutskottets afstyrkande utlåtande ställde sig dess vice ordförande dock ganska välvillig till tanken på bättre stängselanordningar utefter järnvägslinierna, men ville däremot icke vara med om att öka järnvägarnas ersättningskyldighet och delade för öfrigt utskottets mening, att frågan i sin helhet icke borde till någon Riksdagens åtgärd föranleda, under förmenande, att, då nu frågan blifvit väckt, järnvägs-